

Naročnina se plačuje v naprej in stane mesečno din. 1'50; polletno din. 8'— in letno din. 15'—; v inozemstvo dvojno. — Vse pošiljativne naslovljate „Sedanjust“. Nezaprte reklamacije poštnine proste. — Izhaja vsak četrtek z nedeljskim datumom v Novem mestu.

SEDANJUST

Oglasi: $\frac{1}{2}$ strani din. 250'—, $\frac{1}{4}$ in $\frac{1}{8}$ sorazmerno; manjši: mm 40 par; trivrstični in ob-smrtnice 35 par; poslana, reklamne notice itd. v besedilu mm din. 1.—. Koristonosna društvena priobčila 30% popusta. Pri večkrat.oglaševanju znaten popust.

† FRANC PIŠEK.

Dne 6. t. m. dopoldne na svojem domu v Orchovi vasi pri Mariboru je zatisnil trdnje oči k večnemu počitku g. Franc Pišek v 66. letu svoje starosti. Kot poslanec SLS. je bil nepretrgoma 14 let, županoval pa je v svoji občini nad 25 let. N. v. m. p.!

Ne samo kot osebni prijatelj pokojnika, temveč tudi kot lastnik in urednik „Sed. i.“ bridko občutim to nenadno slovo od prvega naročnika, dobrotnika in — ustanovitelja „Sedanjusti“.

Kolikokrat sva sedela v klubovi sobi belgrajske zbornice tam v kotu in se prisrčno razgovarjala o težnjah našega kmetkega ljudstva in o bodočnosti mile nam Slovenije! Idealno navdušenje za vse lepo, dobro in pošteno naju je spajalo kot sina z očetom. Često me je pozval k sebi v klop celo med sejo v zbornici, kjer sva polglasno reševala politična vprašanja. Iz teh razgovorov je nastala misel ustanovitve novega lista v Novem mestu. Tej misli je dragi pokojnik vedno dajal novega ognja in mi podžigal pogum oprijeti se z vso vstrajnostjo izdajanja našega lista v Novem mestu. Že okrog Božiča 1920. l. sem izdelal pismen približen načrt ter mu ga izročil med sejo. Vzel ga je po seji seboj v Slovenijo ter mi poslal v Belgrad priporočeno s toplo pisanim pismom, kateremu je bila priložena celoletna naročnina na komaj v mislih zasnovan list. Obotavljal sem se še vedno. Toda končno na spodbudo svojih prijateljev sem odšel še pred Veliko nočjo v Slovenijo in vse potrebno ukrenil v tem oziru. Po Veliki noči sva se zopet sešla v belgrajski zbornici. Z vidno radostjo je vzel na znanje mojo odločitev. Ko pa je kmalu nato zvedel da sem kot „klerikalec“ odpuščen iz državne službe, kar je pospešilo in končno odločilo ustanovitev „Sedanjusti“, je blagi pokojnik z ostrimi izrazi obsodil denuncijanstvo nasprotnikov, ocenil obenem mojo žrtev radi naše skupne stvari, za katero se borimo ter pozdravil nov dolenjski list s toplimi besedami. Ob slovesu pri odhodu v Novo mesto mi je on in še nekaj drugih njegovih tovarišev izročil večjo vsoto denarja za „Sedanjust“.

Od tega časa ga nisem videl več. Živel pa bo, dokler bo živela „Sedanjust“, v njenih predalih kot njen pravi oče, ustanovitelj in dobrotnik. Dasi rodom iz zelene Štajerske, je nepozabni pokojnik bolje umeval velik pomen našega lista za Dolenjsko kot marsikateri Dolenjec. Tudi smer in pisavo lista je v polni meri odobral ob drugi pošiljativni svojega prispevka iz Belgrada.

Med naročniki „Sedanjusti“ je zabeležen njegov naslov s številko 1. To številko sicer čitamo iz imenika, toda iz hvaležnosti polnega srca bo izbrisala njegov spomin le

smrt, ko mi iztrga krepko zastavljeno pero za našo slovensko, katoliško, ljudsko, avtonomistično in jugoslovansko stvar, za katero je tudi dragi pokojnik deloval neustrašeno do zadnjega diha. Naj mu Bog dodeli večno plačilo v nebesih, nam pa moči nadaljevati njegovo delo!

Mladina, vzgleduj se nad požrtvovalnostjo in delavnostjo ranjkega! Na delo!

Fr. Radošček
lastnik, izdajatelj in urednik „Sed.“

V razsulu.

Kdo se ne spominja tistih dni, ko je pred dobrimi dvema leti policajdemokratsko časopisje raztrojilo širom sveta ustanovitev jugoslovanske demokratske stranke! Šlo je tako daleč, da so v Parizu ustanovljeni Jugoslovanski demokratski ligi, katere proglas je podpirala večina članov bivšega Jugoslovanskega odbora, pripisovali očetovstvo. Kmalu nato se je pojavil v javnosti še Agrarni klub, ki je z Ligo vred kmalu zaspal. Jugoslovanska demokratska stranka je z mogočnim ualetom, z bombastičnimi frazami, krasnimi gesli o jugoslovanskem bratstvu, z obljubami najširše demokratične svobode, z revolucionarnimi načeli o agrarni reformi v prilog maloposestnika, z visokoletečimi gesli v korist male obrti itd. itd. — naravnost porazila vsak poskus najvplivnejših mož postaviti na noge jugoslovansko stranko kot protitež dobro (bolje slabo) znane plemenskemu šovinizmu. Stare, močno vkoreninjene stranke se se hipno zatresle v svojih temeljih. Prvi udarec nove stranke je bil prehud.

Novopečeni „Jugoslovani“ so začeli s strastno, naravnost besno napadalnostjo. Parlamentarna zajednica (radikalci, Jugoslovanski klub, Narodni klub, muslimani in Medakovičeva skupina) je morala vzdrževati v bivšem Narodnem predstavništvu najhujše borbe. Protič, dr. Korošec in dr. Laginja ter njihovi ožji somišljeniki niso bili varni niti svojega življenja. Vse mnogoštevilno belgrajsko časopisje (razen „Samouprave“ in „Tribune“) je bilo najeto za najostudnejšo gonjo proti parlamentarni zajednici. Zahrbne spletko in javno obrekovanje je zavzelo tak obseg, da je Trifkovičevo ministrstvo padlo še predno je bilo rojeno. To, kar so takrat pretrpeli naši poslanci z dr. Korošcem na čelu, je nepopisljivo. Pero se ustavlja popisovati vse tiste duševne muke in samozatajevanja, ki so jih morali prestati predvsem naši poslanci. Najhujše pa je bilo to, da so ostudnemu denucijantstvu in podlemu obrekovanju dajali vedno novih in pogretih lažljivih snovi slovenski liberalci, ki so itak mojstri v ogabnem klečeplazenju in zavijanju resnice.

Prišla je na površje Davidovičeva vlada, ki je nveja v našo državo korupcijo na debelo z izvoznici in z devizno centralo. Minister trgovine je bil takrat slovenski

liber. dr. Kramer. Na dan so prihajale stvari, da se človeku ježi koža na glavi, če pomisli na vse to. In tega je bilo toliko, da bi z njimi napolnili cele knjige. Celo Davidovič, kot predsednik vlade, je izjavil odposlancem slovenskega uradništva, češ, naj si pomagajo s postranskim zaslužkom.

Kdor prej ni videl, so se mu odprle oči že takrat. V tej „jugoslovanski demokratski“ stranki so se zbrale stranke, katerih preteklost je moralo pokrivati novo ime. Tu so bile srbske stranke samostalcev, naprednjakov, dela liberalcev dva radikalna desidenta in Pribičevićeve samostalne stranke, dalje zmes odpadnikov hrvatskih strank in nešteto prebarvana firma slovenskih liberalcev. Ta pestra družba najrazličnejših političnih stremenj je mogla imeti, je imela in ima le eno edino skupno nespremenljivo točko: „juriš“ na državno blagajno in na žepe do kosti izmozganega ljudstva.

In res! Začele so rasti nove tiskarne v Belgradu, v Ljubljani, v Mariboru, v Zagrebu, v Skoplju in v Sarajevem. Časopisje te stranke je preplavilo državo. Dr. Žerjav je vladal v Ljubljani. Pod njegovim pokroviteljstvom je nastala Samostojna kmetijska stranka s podpredsednikom liberalne stranke Pucijem na čelu. Za sredstva ne vprašajte, ker vam dr. Žerjav to lahko dokaže „črno na belem“. Liberalci dobro vedo, da njihov še tako pozlačen glas ne prodre med naše ljudstvo. Slovenski kmetje, ne vedoč kaj se godi v Belgradu, so mnogi podlegli sladkim besedam o „liberalnem-samostojneškem rajju“ na zemlji.

In danes? Kaj je ostalo od vseh teh obljub, sladkih besed, lepih gesel, papirnatih programov? Kup čepinj! Ali je potem čudno, da se vse zlato, ki pride skozi roke policajdemokratov in samostojnežev, na mah spremeni v kurjek?

Najprej je odpadel stranki njen najlepši pridevnik, da je jugoslovanska. Agrarna reforma, s katero so uganjali najhujše zlorabe je šla rakom žvižgat, čim so se ji pridružili muslimani. Ime naši državi Jugoslavija je skopnelo pri prvem glasovanju o ustavi, katero kritizirati Bog obvari! In demokracija? Ta je danes — vspricho vladajočega centralizma postala prava psovka za vsakega pošteno mislečega človeka. Dovolj omeniti samo to, da imamo v Sloveniji od prejšnjih 50 kar 600 državnih policajev. Ali je mar tudi to v razmerju naše slabe valute, da je treba računati 50 predvojnih kron za 600 sedanjih? In s kakšnim ognjem je ta policajdemokracija branila svojo izmenjavo 4 krone za en dinar! Takrat je bila naša krona približno enaka češki kroni, ki je danes enaka dinarju. Komu v korist je šla vsa ta razlika v razmerju?

O socialni pravičnosti, o javni varnosti, o medverski napetosti, o zapostavljanju katoličanov in njihove duhovščine, o protiverskem duhu v šolah, o vedno rastoči

draginji, o čimdalje hujšem davčnem vijeku, o poličnih sodnih razpravah, o kršitvi občinskih avtonomij, o črnorokih, o belorokih in dolgorokih ter o raznih drugih umazanih — rokkih — pisati bi obsegalo časovno več let.

In ta stranka se danes približuje svojemu — razsulu. Izstopil je prvi dr. Milan Rojce, ki sedaj odkriva karte policajdemokratov. Dr. Tomljenovič zahteva revizijo ustave. Dr. Andjelinovič išče novih vezi. Dr. Šuškalovič ob izstopu iz stranke pravi, da v klubu vlada samovolja posameznikov, katere dolži, da je danes v južni Srbiji hujše kot v turških časih. Korupcija je dosegla v državni upravi doslej nezaslišano višino. Iz stranke so izstopili dr. Markovič in Groll in njima bo sledilo več mlajših Srbija, ki bodo najbrže zopet oživelili staro samostalno stranko.

Tako razpada stranka, katero teže največji grehi nazadnjaštva: batine, obznana, odvzemanje poslanskih mandatov, zaplembe časopisja, razveljavljanje zakonov (volilni red za Slovenijo itd.), razpuščanje občinskih odborov itd.

Najhujši in najtežji njen neodpuštljiv greh pa je nesramno gaženje jugoslovanske ideje in ustvaritev Srbskega in Hrvatskega bloka.

Ž njo vred pa razpada tudi njeno polmrtvo rojeno dete, samostojna stranka. Volilne kroglice pa bodo zasule smrad razpadajočih mrhovin, da ne okužijo še nadalje državnega ozračja, katero očistiti bo ena najtežjih nalog novega parlamenta z revizijo ustave za avtonomistično Jugoslavijo.

Na volitve!

Širite v svojih krogih „Sedanjost“!

Vaška politika.

France (vnet pristaš SLS sedi za mizo pred kupom časopisja in razlaga Lojzetu, omahljivcu, njihovo vsebino).

Jože: (železničar, po mišljenju socialist komunist in liberalcec, samoj „klerikalec“ ne, drugače pa vse, ystopi): Hudimana je danes mraz; saj bo še mašina zamrznila.

France: Vladna je že; noče pa noče naprej. (Pogleda skozi okno.) Glej, samostojnež Janez gre tod mimo. (Potrka na okno.) Hej, Janez, pojdi no notri!

Jože: Ti, France, ki toliko čitaš, boš pa povedal, kaj je novega po širokem svetu.

Janez (posestnikov sin in hud samostojnež, vstopi): Dober dan! No, kaj je novega?

France: Bog daj! Novo je vse, kar se še ni zgodilo.

Janez: Hotel sem reči, kdaj bodo prišli tisti srečni časi, o katerih si večkrat prerokoval. Toliko si delal in se pehal za Jugoslavijo, sedaj pa imaš.

France: Ravno zato, ker sem touko delal za Jugoslavijo, v kateri bi ljudstvo imelo besedo, še nisem zgubil upanja v boljše čase. Dokler pa se boste vi, samostojni kmetje, pustili vleči za nos svojim nesamostojnim poslancem, ne bo nikdar boljše, pač pa še slabše.

Učimo se iz zgodovine!

Stari ljudje še pomnijo, kakšno veselje je zavladovalo med narodom, ko je bila leta 1848 revolucija prevrnila stari avstrijski policijski režim in prinesla narodom svobodo. Takrat je vse kipelo bratske ljubezni in sloge, vse stranke so bile edine, da uživajo novo pridobljeno svobodo, pa ta lepa sloga avstrijskih narodov ni dolgo trajala. Ko je prvi strah minul, je reakcija dvignila glavo. Cesarske armade so zadušile revolucijo s pomočjo Rusije tudi na Ogrskem in vpostavile stare razmere. Državni zbor v Kromerizu je sicer imel še svoje zasedanje, pa je izgubljal vedno na svoji moči in veljavi, dokler mu ni vlada nekega dne povedala, da ga več ne potrebuje. Navdušenje za svobodo se je poleglo, edinost med narodi se je razbila, absolutizem, oprt na vojsko, je zopet zavladoval v Avstriji. Ministerstvo se je sicer trudilo kaj koristnega napraviti za ljudstvo, pa prave zadovoljnosti ni bilo. Madžari v parlament niso prihajali in so zahtevali samostojnost. Tudi Čehi so hodili po isti poti, uspeh pa je bil različen. Nesrečna vojska z Italijo l. 1859. je prisilila vlado, da je zopet vpeljala l. 1860. ustavo, ki je bila dokaj federalistična in je dajala kronovinam znatno avtonomijo. To pa Nemcem ni bilo po godu, ki so to ustavo prevrnili in vpeljali centralizem pod Schmerlingovim vodstvom, ki je skušal vso politično in gospodarsko moč dati Nemcem v roke (l. 1861.) Vsi drugi narodi so bili nezadovoljni. Madžari so delali kar očitno za samostojnost Ogrske. S policijsko silo je skušal centralizem germanizirati, pa je povsod naletel na odpor. Morala je priti zopet nova nesreča — vojska s Prusi in Italijo — ki je nasilni centralizem podrla in novo ustavo pripravila. — Narodom je bilo treba dati več prostosti za naraven njihov razvoj, a obenem poskrbeti za skupnost s primerno

ustavo. Imeli so l. 1867 kronski posvet, da to dobro izpeljejo, pa žal da so napravili novo veliko napako. Ogromno sicer dali enake pravice, kakor so jih imeli Nemci, za druge narode pa ni kaj preostalo. Centralizem je ostal centralizem z dvema središčema Dunaj in Pešta, ki je deloval toliko hitreje in pogubneje, da je pokopal med svetovno vojsko staro monarhijo v razvalinah. Stari izkušeni minister grof Belcredi (prav tako kot Protič — op. ur.) je svaril pred tem poskusom in priporočal naravni razvoj v narodni avtonomiji in v federativni državni zvezi, pa ga niso hoteli poslušati. Zli duh in prava nesreča Avstrije iz Berlina došli nemški protestant baron Beust je imel prvo besedo pri cesarju in vladi ter je razdelil državo med Nemce in Madžare na škodo Slovanov.

Zdaj pač spoznavajo oboji Nemci in Madžari, kam pripelje državo in narode sebična, krivična državna politika, pa zdaj je prepozno. Nauk pa je tudi za novo Jugoslavijo, kako se ne sme vladati, če hočemo imeti močno, zdravo in srečno državo. Podobnost razmer v Avstriji l. 1848 in sledeče in pa v Jugoslaviji l. 1918 in naslednje, je velika. Veselje nad dodeljeno svobodo, navdušenje za narodno edinost in bratsko slogo je bilo splošno in iskreno, voljno za brate tudi trpeti in žrtvovati, kakor svojčas v Avstriji, a danes se je navdušenje poleglo in ohladilo, „ujedinjenje“ se ne more prav vresničiti in bratske sloge je vsak dan manj. — Odkod ta čudna in žalostna prikazen? Odtod, ker Jugoslavija še ni Jugoslavija. S samimi policijskimi sredstvi se na dolgo ne more vladati nobena država; take nenaravne sponne raztrga prva kriza, v katero zabrede država. — Parlament odrivati in absolutno vladati je zelo nevaren poskus, ki ustvarja nezdrave gaile razmere. Današnji parlamentarizem res ni to, kar bi lahko bil in moral biti: skupščina

Janez: Ti pa zmerom zabavljaš čez kmečko stranko. Če ni zate, pa pojdi med gospodo.

France: Tako so pa naredili Vaši poslanci, ki so vas, nezavedne kmete „nabarbali“, da ste jih zvolili. Potem so pa „podnrhali med gospodo.

Janez: Med kakšno gospodo?

France: Med kakšno gospodo? Še vprašaj? I, med tiste poslance so šli in se z njimi združili, ki jih je gospoda zvolila: to so slovenska, hrvatska in srbska mesta. Sedaj pa z njimi glasujejo za same „kmečke“ koristi.

Janez: Ti, France, pa vse verjameš „Domoljubu“ in „Sedanjosti“. Ali ne veš, da ta dva lista lažeta, da se kar kadi, kakor trdi naš resnicoljubni „Kmet. list“?

France: No, Janez, pa Ti povej s kom so združeni vaši poslanci. Saj so v vladni stranki in ta ima večino, ker bi sicer ne mogla vladati.

Janez: Z drugimi kmečkimi poslanci so združeni, mislim celo, da so tudi s srbsko kmečko stranko.

France: Vidiš, Janez, kako si ti vendar neveden. Ko so vaši samostojni prišli v Belgrad, so res vtaknili nos v klub srbske zemljoradniške stranke. Ko pa je bilo treba se boriti za kmečke koristi in je prišlo do glasovanja, ali naj se razdele večja posestva (namreč grajščine) med male kmete, so pa kar odpovedali in srbski kmetje so jih vrgli iz svojega kluba, češ, vi niste nobena

kmečka stranka. Vaši „brihtni“ samostojni pa smuk v vladno stranko med gospodo. Dva od njih se posadili kar na ministrske sedeže (Pucelj in Vošnjak, ki je opolnomočeni minister v Pragi). Kakor je poročalo celo vladno časopisje, so samostojni poslanci dobili še 50 milijonov dinarjev. Kaj ne, to pač bolj nese, kot pa se boriti za kmečke volilce.

Janez: Jaz tega ne verjamem.

Jože: Res je to, res. Jaz sem to čital v naših časopisih. Samo za tiste milijone ne vem, če bo res. Kdo je pa bil zraven? Taka stvar se opravi na štiri oči.

France: Če so Turki dobili 300 milijonov dinarjev, kar postono priznajo, bi samostojneži vseeno malo več lahko „šacali“ slovensko ljudstvo, ki je vsaj toliko vredno kot turško. Samostojni so izdali svoj narod vso njegovo politično in gospodarsko ter versko svobodo — res, prepoceni so prodali in cenili svoj narod, ravno tako skoraj kot Pucelj nemške vole.

Janez: Za kaj so pa dobili Turki 300 milijonov?

France: Zato, da so tako glasovali, kakor je gospoda hotela. To isto so storili tudi vaši samostojni.

Janez: To je vse skupaj — laž!

Jože: Turki se res dobili en tisoč dvesto milijonov kron.

Janez: To je pa več.

Jože: Ni več. 300 milijonov dinarjev je štirikrat toliko kron. (Pride še.)

razumnih gospodarsko in politično dobro izurjenih poštenih mož. pravi urjevalec javnega življenja. Vendar pa bi tudi ta parlamentarizem mogel vsaj glavne smeri zarisati vladi in upravi ter zamašiti vire korupciji. To pa, kar zdaj zboruje v Belgradu, se ne more imenovati ljudska zbornica, ki bi zastopala koristi države. Žalostne posledice se že kažejo na vseh poljih. Bati se nam je najhujšega. Stranke vladne večine so pozabile čisto na skupne državne koristi in iščejo povsod le strankarskih pridobitkov, grde umazane kupčije (Pueljevi volil!) se vrše mirno v vrsteh vladnih pristašev, pa ni nikogar, da bi se ustavil in napravil red.

Javna politična morala je padla nizko, ugled naši državi pri kulturnih narodih gine vidoma. — Kdo se briga zato? Ali naj to tako dalje gre? Kje so razumni poštene možje, keterekoli stranke in uarodnosti, da se vzdignejo in napravijo red? Saj je vendar še mnogo poštenih mož pri vseh strankah, ki žele dobro državi in narodu, ti bi se morali dvigniti in stopiti v kolo in s skupnimi močmi rešiti državo iz močvirja. Vse strankarstvo in cepljenje naj bi za enčas prenehalo, dokler se ne reši domovina iz nevarnosti propada. — Vsi dobri listi bi morali napraviti zvezo, da svarijo in žigosajo, da bodrijo in navdušujejo ljudstvo za skupno delo pri rešitvi domovine. —

Gospodarstvo.

Ljudska posojilnica v Novem mestu je začela 9. januarja t. l. s poslovanjem v prostorih podružnice Gospodarske Zveze na Glavnem trgu vhod od strani poleg Fabjanove mesarije, I. nadstropje. Sprejema vloge in jih obrestuje po $3\frac{1}{2}\%$. Daje posojila na osebni kredit in vknjižbo pod ugodnimi pogoji. Uraduje se vsak dan od 8. do 12. ure dop. in od 3. do 6. ure pop. Hranilne vloge se sprejemajo ob ponedeljkih, in ob petkih.

II. vzorčni veliki semenj se priredi v Ljubljani v letu 1922 v dnevih od 2. pa do 11. septembra. Z gotovostjo se more že sedaj videti, da bo sedanji prostor za prihodnji semenj, kateri se bo moral staviti na veliko širšo podlago, dosti premajhen. Zato se bo sejmšče primerno pričelo.

Koncem meseca januarja bo pričel sejmški urad razposiljati interesentom vabila, sejmške rede in prijavnice ter daje že sedaj vse informacije o prireditvi.

Društvene vesti.

Seja okrožnega orlovskega sveta se vrši v nedeljo dne 15. t. m. ob pol 10. uri v Rokodelskem domu v Novem mestu. Vsak odsek je dolžan poslati dva zastopnika. Pride tudi zastopnik OPZ. — Bog živi! Predsednik.

Vaditeljski zbor novomeškega orlovskega okrožja ima sejo v nedeljo 15. t. m. v Rokodelskem domu, po seji okrožnega sveta. Vsak odsek naj pošlje načelnika oziroma namestnika.

Načelnik.

Novomeško poverjeništvu društva invalidov važi vse invalide, da pristopijo k društvu, ker sicer ne bo mogel noben neveljanjen invalid uživati ugodnosti, za katere se bori organizacija.

Člani društva invalidov se naprošajo da se v vseh zadevah zglašajo samo ob nedeljah dopoldne od 10. do 12. ure pri tajniku ali pri predsedniku, ker sta druge dni, posebno ob ponedeljkih, oba službeno zadržana.

Tedenske novice.

Gospod pokrajinski namestnik Ivan Hribar se je dne 3. t. m. o priliki poseta g. ing. Al. Hroyata in zastopnika odbora za zvečevja in Črnoljca z reško progo ponovno izjavil, da je on odločno le za Klodič-Hrovat-Kavčičevo skupno progo, ker mu je na srečo splošna korist naroda in varnost države.

Pisatelj F. S. Finžgarja je v kraljevem imenu odlikoval 7. t. m. pokr. namest. g. Iv. Hribar v navzočnosti mongoštevilnih zastopnikov prosvete, občine in umetnosti. Iskreno čestitamo!

Na železniškem shodu v Ljubljani je dr. Mohorič izjavil, da je dr. Kukovec zahteval kot ceno za razkosanje Slovenije — izhod na morje. Če je to res, potem je dr. Kukovec za enotno in nedeljeno Slovenijo. Kdor pa je prepričan o potrebi to in take Slovenije, ta bi ne smel niti za las odjenjati od te svoje zahteve ter celo dopustiti glede bitnega interesa Slovenije kakršnokoli barantanje. Morda je dr. Kukovec tudi tega dr. Žerjav spodmaknil ministriški „stolac“. Dolžnost dr. Kukoveca je pojasniti to stvar, ker bi sicer morali verovati gisovom, da čaka sedaj na županijski „stolac“ v Mariboru proti svojemu boljšemu prepričanju o potrebi nedeljene Slovenije.

Umril je v Beltincih tamošnji župnik Štefan Kühar. Z veliko vnemo je pripravljaval Prekmurcem pot v Jugoslavijo in bil radi tega tudi preganjan od Madžrov. R. i. p.!

Umrila je v Novem mestu gd. Marija Pilbach, posestnica, stara 65 let. N. v. m. p.!

— **V Radgoni** je umrl Janko Pelel, načelnik tamošnje posojilnice in vrl naš pristaš. Pokoj njegovji duši!

Obe nogi je odrezal vlak na postaji Grosuplju vseučiliščniku Jos. Bradaču iz Semiča. V ljubljanski bolnišnici je izdihnil. Žaljuočim starišem naše sožalje. N. v. m. p.!

— Menda se bo vendar zgenila železniška uprava, da napravi red na tej postaji, kjer je toliko nesreč.

V črnomaškem okraju se vrše v zadnjem času razne tatvine in vlomni. Bila bi na mestu poostrena pozornost oblasti.

Vsled boihavosti bo g. Bojane iz Šempetra začasno prekinil izvrševanje gostilniške obrti. Ponovna otvoritev se bo pravočasno naznanila.

Pozdrav iz vojašnice. Prejeli smo: Hvala Bogu, kmalu bomo odslužili svoj rok, odnosno kazni orožnih vaj, ki so jo nam naklonili liberalni časopisi. Pozdravljamo vse dolenske fante in dekleta. Bog živi! Matija Kranjc in Anton Brule v imenu drugih. Maribor.

Vidrove kože, kdor jih ima, se kupijo. Vprašati v Krajčevi knjigarni v Novem mestu.

Dijaški ples se je vršil v soboto v Narodnem domu. Vprašamo samo od kdaj in s katerim zakonom je odpravljen zakon z dne 24. okt. 1878. šte. 4587, ki najstrožje prepoveduje šolski mladini udeležbo pri plesnih zabavah? — Če se sme katerikoli veljavni zakon teptati in ne ozirati se nanj, naj se potem enako postopa tudi z drugimi zakoni, — bomo vsaj vedeli, da vlada anarhija.

Radikalna stranka za Slovenijo bo imela tekom tega meseca svoj prvi kongres v Ljubljani kjer se bo volil izvrševalni odbor. Pričakuje se ogromne udeležbe z vseh strani ter bo zadnja sobica Narodne kavarne končno vendarle premajhna.

Povest o gnjilih jajcih na rotovžu smo že lani čisto rahlo omenili. Ta jajca, zaplenjena našim kmetičam še poleti, čakajo še vedno, da se jih kdo usmili in vrže na gnojšče. Vprašamo g. župana: ali je to njegovo „vzorno gospodarstvo“? Če so se že jajca po predpisih morala zapleniti „akaj jih g. župan ni prodal in izkupiček vložil v mestno blagajno. Tudi kmetom zaplenjeno koruzo čaka najbrž ista usoda. Sedaj hoče g. župan pa še okoliške občine „obrnaziti“ za prebivalstvo z nasilno priključitvijo okolnih vasi. Odločno zahtevamo pojasnila o vseh teh zadevah. Sicer pa bomo o stvari obširneje govorili, ker so nam zane še mnoge druge zanimivosti. S preziranjem in omalovaževanjem, g. župan, ne boste daleč prišli.

G. Malovič, pojasnite nam, kako je to, da ste razunali krsto za neko ženo iz Bučne vasi 900 kron, dočim g. Umek prodaja enake krste po 550 kron. Ker vemo, da ste še samostojnež

in da bodete jutri zopet presedlali med zavljoradnike, ki vas že komaj čakajo, bi želeli vedeti, če poznate tudi stranko navijalcev cen.

Kralj Aleksander je odpotoval v Sinajo k rumunski kraljevi družini v goste, kjer se bo baje vršila zareka z rumunsko princezino iz rodu bivše nemške vladarske hiše Hohenzollernov. Rumunski kralj je pozdravil našega kralja na postaji v Sinaji ter v tem pozdravu govoril izključno le o srbskem narodu, o srbskem kralju, o srbski državi in o srbski vojski. Vprašamo srbsko-hrvatsko-slovenskega zunanjega ministra, če mu je to znano in kaj misli storiti, da se v bodoče preprečijo take protustavne netaktnosti glede imena naše države in njevitih narodov ter institucij? Vsaj mi Slovenci nismo nič več in nič manj kot ravnopravni državljani Jugoslavije in če že hočete kraljevine SHS.

Poslanca Brodar in Sušnik sta na vojnegega ministra naslovila vprašanje glede vštettja v avstrijski vojski odsluženih let vsem letnikom, ki pridejo v poštev.

Srbska zemljoradniška stranka se je začela pridno gibati. Na vseh straneh so njene tipalke na delu. Izkustvo pa, ki ga imamo z demokrasko stranko, opravičuje našo bojazen, da bo njen trenuten uspeh, ki temelji na nezadovoljstvu s protidržavno in protikmetko politiko policajdemokratske in policajsamostojneške stranke, enak uspehu novoustanovljenih že razpadajočih se strank. V gospodarski in kmetski politiki bo zemljoradniška stranka našla v SLS vnetega sobojevnika. Ne dvomimo niti v to, da bodo skorajšnji dogodki zahtevali skupnega nastopa v tem oziru. Odkrito pa moramo izjaviti, da slovensko ljudstvo, ki se bori za svojo avtonomijo in za ravnopravnost katoliške vere, ne more imeti simpatij za stranko, kateri je vera postranska privatna stvar in ki je z glasovanjem za centralistično ustavo pokazala, da je nasprotica avtonomistično urejeni jugoslovanski državi. Če in v koliko bo spremenila dosedanje svojo politično in protiversko smer, se bo pokazalo šele po volitvah in po glasovanju za — revizijo ustave.

Kdo je kriv in odgovoren? se vprašuje „Sl. Narod“, nato hinavsko zavije oči in pokaže na duhovščino in na „klerikalno“ časopisje, češ, da dosledno ščunva proti državi in državnim odredbam. — Največji državnik v Jugoslaviji Protič, dr. Trumbič kot voditelj jugoslovanskega gibanja za ujedinjenje v emigraciji, demokrat dr. Milan Rojc in cela vrsta drugih poštenih mož dan za dnevom z dejstvi na odredbah in zakonih dokazujejo, da je politika policajdemokratov pogubna za državo. In če stoji slovenska duhovščina in „klerikalno“ časopisje v družbi teh mož ter proti pogubni policajdemokratski politiki — alal ji vera! Bog živi take „protidržavne elemente“! Dol s protidržavno policajdemokracijo!

O orožništvu in tenelnjih pravicah državljanov razpravlja v več člankih „Radikal“, zahtevajoč, da se orožništvo izloči izpod vpliva vojaške uprave, h kateri doslej pripada kot sestavni del. — Tudi to je upravičena zahteva, ki jo je treba, posebno v časih raznih „rok“, krepko podpreti. Orožništvo naj spada samo v delokrog notranjega ministra, številno zmanjšana vojska pa naj bo pod civilnim vojnim ministrom, dasi to, „Navostim“ in „Vremenu“ ne gre v glavo in bo moral Protič še večkrat zastaviti pero in besedo.

O policajdemokratski stranki daje Trumbičeva „Sl. Tribuna“ to-le spričevalo: V demokraski stranki se vrši nagel in viden razkroj. Pribičevičev položaj ni zavidanja vreden in je moral utihniti. Ko je še ta stranka bila na vrhuncu svoje moči, se so njeni pristaši vedli objestno in vsakogar smatrali za protidržavnega. Sedaj so protidržavni elementi izginili iz stolpcev demtiska. Ta stranka se je izkazala kot repoštena in zgrešena formacija. Svoje nasilno in korupcijsko vladanje je ta stranka krila z idejami demokratizma, jugoslovanstva in unitarizma. — Ne pišemo komentarja, opozarjamo pa na naš uvodnik.

Najostudnejši lažimaterijalizem je zavladal v Sloveniji, trdi „Jutro“. Ali nam ve pevedati policaj iz delniške tiskarne, kdo je kriv temu? Krivci so tisti, ki trgajo iz srca ljudstva vero v Boga, ki mladino zastrupljajo s svobodomiselnim

sokolskim materijalizmom. Hie Rhodus . . . (Tu skači . . .)

„Kdor je proti samostojni korupciji, naj gre za meno!“ Tako je zaklical Mahne v Celju ter odvedel dve tretjini samostojniških zaupnikov v Novačanovo stranko. Čez leto in dan bodo pa dr. Novačana ravno tako zapuščali kot sedaj Puelja.

„Nova doba“ piše: Demokrati smo tvorili pred letom dni napako, da smo pustili v zrasti pod kmečkimi gesli Samostojno kmetijsko stranko seveda z dobro namero, da ubijemo klerikalizem kar se je v znatni meri doseglo. (Nasprotno, okrepili ste nas. — Op. ur.) Danes vidimo, da je to stranko zadela usoda, da jo hoče ubiti druga kmečka stranka, namreč Avramovičeva zemljoradniška stranka, ki ji je že recepila njen zaupi shod v Celju dne 28. dec. 1921. in ki hoče nastopiti zoper skupino g. Puelja v najkrajšem času z velikimi napadi, češ, da je zatajila kmečki program.“

Razni znaki in gibanje strank pokazujejo, da bo v kratkem prišlo do velikih političnih dogodkov. Baje pripravlja Hrvatski blok obširno proklamacijo na narod, kjer bodo navedene zahteve hrvatskega naroda. Tej proklamaciji bi sledil Protičev kabinet, sklep zbornice za revizijo ustave, rapust parlamenta in razpis novih volitev. — Bomo videli!

Belgrajsko „Vreme“ grozi Slovincem in Hrvatom, češ, če jim ni prav, pa si naj pomagajo. — To grozno smo že večkrat slišali, toda radi bi poznali tistega, ki bi imel poguma vreči nvs iz te hiše, iz te državne skupnosti, ki je tudi naša last. No, ta bi bila lepa, da bi nas kdorkoli smatral za najemnike v naši državi ter nam odpovedal stanovanje kot hlapcu! Tako daleč pa še nismo, dragi čokorilovci in policajdemokratje!

Samostojneži se na vse kriplje prizadevajo, da ne ne pride do vzakolitve novega volilnega reda, ker se boje volitev. Pa ne bo pomagalo. Ljudstvo bo prej ali siej sodilo in razsodilo!

Proti upravni razdelitvi države, kakor je predlaga vlada, ne nasprotujejo samo Slovenci in Hrvatje, temveč tudi Srbi in sicer celo nekateri policajdemokratski poslanci in njihovi listi. To ugotavlja tudi Protičev „Radikal“ in vidi v tem nov dokaz in tehten razlog za revizijo ustave.

Število prebivalstva naše države je točno 11.406.628 in sicer 9.546.000 Srbov, Hrvatov in Slovincov, 190.121 drugih Slovanov, 508.494 Nemcev, 494.263 Madžarov, 379.890 Arnavtov, 178.345 Rumunov in 9585 Lahov.

V Zagrebu je policija ukazala, da se v dneh pravoslavnega božiča ne sme delati. Te prepovedi za katoliške praznike ni bilo. Tudi zakonodajni odbor je deloval za časa naših praznikov. — To je ravnopravnost!

Zanimiva brazglavost. Kdor ima fijakarski obrtni list, plača 40 kron letnega davka, kmet pa, ki ima kak star polomljen koleselj, ki ga

rabi, komaj vsake kvatre enkrat, mora plačevati letno 800 kron davka. Kaj ne, še bolj kot zanimivo je to poglavje — žalostno!

Poslano.

Izjava. Tem potom izjavlja podpisani odbor z ozirom na poročanje o železniškem shodu, katerega je sklical dne 29. decembra 1921 Upravni svet dolenjskih železnic, sledeče:

1. Ugotavljamo, da je predsednik Upravnega sveta g. Fran Šuklje, ko je zagledal prisotnost našega polnoštevilnega odbora (katerega je on sam osebno povabil na novomeškem zborovanju), hotel našim edbornikom zabraniti vstop na ta shod, češ, da nimajo pismenega povabila. G. predsedniku Fran Šukljetu se je zdelo število naših odbornikov preveliko in se je zbal, da ne bi on kot odločen Kajfežev pristag Musilove proge propadel pri glasovanju njegove resolucije, za katero je že prej vse prebrisano aranžiral.

2. Ni res, da bi g. inženir Müller govoril v imenu Udruženja jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov — sekcija Ljubljana, pač pa je res, da to Udruženje o tem železniškem vprašanju ni še nič sklepalo in je bila od g. ing. Müllerja prečitana izjava le subjektivno mnenje treh inženjerjev južne železnice, ki so že od prej pristaši Musilove proge. O tem bo Udruženje jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov — sekcija Ljubljana gotovo razpravljalo na svojem bodočem zborovanju.

3. Ugotavljamo dalje, da se g. Fran Šuklje v svoji pristranosti boji glasovanja občin in hoče graditi železnice po bivšem avstrijskem sistemu, t. j. kakor zahtevajo nekateri magnatje in ne večina našega ljudstva. Seveda ni slišal v Avstriji nikoli o železniškem plebiscitu, ker je takrat kratkomalo obvešal le tisti projekt, katerega so priporočali pri bivši avstrijski vladi dobro zapisani gospodje.

4. Ni res, da je bila končna resolucija g. Frana Šukljeta sprejeta, pač pa je res, da je sijajno propadla kljub temu, da so nekateri njegovi pristaši glasovali z obema rokama in se je proglasilo resolucijo pri glasovanju 7 za in 19 proti za sprejeto.

Odbor za zvezo dolenjskih železnic
iz Kočevja in Črnomlja preko Severina na Kupi
z reško progo.

Kmetska Zveza.

Občni zbor KZ za uovomeški sodni okraj se je vršil v pondelj ob napoljeni dvorani Rokod. doma. V imenu prejšnjega odbora je predsedoval preč. g. kanonik Žlogar. G. kaplan Gornik je omenil delovanje prejšnjega odbora in pojasnil velik pomen KZ. Sledila je nato debata o no-

tranji organizaciji KZ. Urednik Radešček je pojasnil razmerje organizacijskega omrežja med posameznimi organizacijami. JKZ je organizacija ki obsega celo državo. Tej vrhovni organizaciji so podrejene KZ v sodnih okrajih, a tem poslednjim pa krajevne KZ, odnosno podružni odbori KZ, katerih delokrog naj v bodoče obsega največ eno župnijo. V odbor KZ za novom. sodni okraj so bili nato izvoljeni sledeči gg: načelnik Alojz Vovk šmihelstopiški župan, podnačelnik Jožef Judež iz Cikave, tajnik Fran Radešček urednik „Sed.“, njegov namestnik č. g. župnik Vovko, blagajnik č. g. kaplan A. Gornik, njegov namestnik Ivan Košak iz Novega mesta, ter odborniki Janez Šporar iz Harinje vasi, č. g. župnik A. Žitnik, Pavček iz Prečne, Fr. Berkopec iz Težke vode, F. Kos iz Žalovč in A. Pezdire iz Toplic. Pri slučajnostih se se sklenili še drugi važni sklepi, tako tudi glede „Sedanjosti“, ki nadomestuje krajevno glasilo KZ ter jo je zato treba čimbolj razširiti. Vsek naš pristag naj si jo naroči. — Nato je g. posl. Stanovnik, po pojasnilih o organizaciji KZ ter o njeni potrebi za kmetško ljudstvo, očrtal žalosten sedanji politični položaj in krepko delovanje Jugoslovanskega kluba. Ko je še na predlog urednika Radeščka, ki je uvodoma omenil bridko izgubo našega poslanca Pišeka, kar so zborovalci stoje poslušali, izjavljena zaupnica in zahvala Jugoslovanskemu klubu — imenoma gg. dr. Korošcu, dr. Šimraku in dr. Hohnjecu — ter še posebej g. posl. Stanovniku ki ne žali truda, da pride večkrat med nas, je preč. g. kanonik A. Žlogar po kratkem lepem nagovornu zaključil skoraj štiriurno zborovanje.

Ameriški novičar.

V domovino so se vrnili iz Clevelanda Ben. Pajk v Zgradec. Jož. Smolej v Javornik. Franc Kvas in Hinko Bole v Postojno in Fr. Baloh v Tolmin; iz Aurove Al. Petek v Ribnico; iz Anaconda Anton Kovač v Ajdovec; iz Waukegana Fr. Ogrin na Vrhniko in Jož. Kržič v Rakišno; iz Milwaukee Iv. Žibert v Šmarjeto; iz Hiawatha Iv. Zupančič v Grosuplje; iz Wintondale Mat. Božnar v Škofjokoloko; iz Triadelphije Iv. Kralj v Dobropolje; iz La Salle Franc Kastelic v Brežice; iz Lorain Jan. Paurian v Stariug pri Črnomlju; iz Johnstovna Jan. Klajder v Brusnice in iz Conemaugh Ant. Sadar v Št. Supert.

Umrli so. V Calumetu se je ustrelil Jos. Štrucelj; v Clevelandu je ustrelil svojo ženo in sebe Jos. Oklešen, hčerka, ki je tudi zadeta, bo okrovala; istotam je umrl Ign. Barnik iz Št. Jerneja.

Preklic.

Podpisani Franc Medved, užitar iz Krke št. 12, Franc Staniša, pos. v Višnji vasi, Terezija Kobe, pos. žena na Pristavi pri Podgradu in Jožef Klobučar, pos. na Grmu pri Podgradu preklicujemo, kar smo žaljivega govorili o pok. Antonu Cimermančiču iz Gor. Težke vode št. 2, da bi bil namreč umoril svojega svaka Franceta Mauserja ter se zahvaljujemo Frančiški Cimermančič, da je odstopila od zasebne obtožbe.

Novo mesto, 4. januarja 1922.

Franc Medved. Terezija Kobe.
Franc Staniša. Jožef Klobučar.

Pestunjo

staro 16—18 let k malemu detetu

in služkinjo,

ki zna tudi nekaj kuhati, se sprejme v malo slovensko družino na Hrvaškem. — Plača dobra. Služkinji 400.—500 kron in pestunji 800.—350 kron mesečno z vso oskrbo.

Naslov v uprav. „Sedanjosti“.

16 letnega dečka sprejme za lahka dela
Lekarna Bergmann, Novo mesto.

Tiskarna — Knjigarna
Knjigoveznica
J. Krajec nasl.
Novo mesto
se priporoča.

Jabolčne in hruševe divjake
za napravo drevesnjice nudi dreves-
nica Ivan Dolinšek, Št. Ilj, Velenje.

Pozor Amerikanci!

Proda se gostilna z dvanad-
stropno hišo in 10 mernikov
posetve polja ter 3 gozde.

Kje pove upravništvo „Sedanjosti“

Gospodarska Zveza

r. z. z o. z. v Ljubljani

Podružnica v Novem mestu

ima v zalogi vse špecerijsko in koloni-
jalno blago, izvrstno domačo svinjsko mast, razna
umetna gnojila, žveplo za trte, galico, cement itd.

Velika zaloga manufakturnega blaga.

Umetno gnojilo kajnit.

